

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizozov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOYIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILİYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN	93
Axliddin Aroplitdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadiyeva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDIY RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ.....	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAKATLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulaton Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLIYALASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ.....	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI.....	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION.....	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI.....	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ.....	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI.....	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLİYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH.....	283
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLİYA TIZIMIDA MAHALLIY MOLİYANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdulfarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQUISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
<i>Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich</i>	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
<i>Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich</i>	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
<i>Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov</i>	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
<i>Xasanova Naimaxon Akmal qizi</i>	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
<i>Jovliyeva Zuhra Chori qizi</i>	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
<i>Ibragimov Zaxid Taxirovich</i>	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
<i>Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна</i>	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
<i>Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich</i>	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
<i>Oripova Saodat Mirfotix qizi</i>	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
<i>Xolboyeva farangiz xayrulloevna</i>	
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI.....	419
<i>To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna</i>	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI	424
<i>Kalenov K.T.</i>	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
<i>Ergasheva Aziza</i>	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
<i>Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li</i>	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
<i>Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee</i>	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
<i>Sattarov Abdusamat Umirqulovich</i>	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
<i>Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI MONITORING QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF QILISH YO'LLARI	464
<i>Hamroyev Sherzod Axtamovich</i>	
SIRKULYAR IQTISODIYOT — IQTISODIY BARQARORLIKNING MUHIM OMILI	471
<i>Hasanov Sh. Sh.</i>	

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА.....	482
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
TEMIR YO'L SOHASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	488
<i>Orifova Ximoyat Shovkat qizi</i>	
O'ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	494
<i>Raximova Dilfuza Mirzakasimovna</i>	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH VA EKONOMETRIK PROGNOZLASH	503
<i>Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna</i>	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI BAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR VA GEOSTATISTIK USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	509
<i>Sattorov Sanjar Abdumurodovich</i>	
XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA	518
<i>Yuldashov Aziz</i>	
RAQOBAT MUHITIDA AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BRENND STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	522
<i>Boboyev L. Kadrxo'ja Djuraxodjeyevich</i>	
XODIMLARNI O'QITISH, QAYTA TAYYORLASH VA ISHSIZLARNI KASBGA YO'NALTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI (GERMANIYA MISOLIDA).....	528
<i>Sattorov Ramziddin Shovxiddin o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	533
<i>Yangiboyev Sardor Ernazar o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI RIVOJLANTIRISHDA CHIQUINDISIZ VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOYILLARINI QO'LLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	542
<i>Nabiyeva Nilufar Olim qizi</i>	
МАШИННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОГНОЗИРОВАНИИ РЫНОЧНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	548
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
РОЛЬ, СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	555
<i>Каюмова Гузел Иброхимхановна</i>	
QURILISH KORXONALARIDA AKTIVLARNI TAN OLIHNING XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNI O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	562
<i>Yahyojev To'liqin Ismatulla o'g'li</i>	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK KORXONALARINI BOSHQARUV MEKANIZMLARI	566
<i>Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi</i>	
QURILISH KORXONALARIDA BOSHQARUV MUNOSABATLARI MAZMUNI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	572
<i>Toshimov Azizbek Hakimovich</i>	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDAGI KOMPANIYALAR KAPITALINI MAKSIMALLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	576
<i>Muradova Dildora Abdusalimovna</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARDAGI KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA BAZEL III TALABLARI	581
<i>Norova Nozima Nabiyevna</i>	
ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ, МИРОВАЯ ПРАКТИКА И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ	588
<i>Алиева С.С.</i>	

KORXONALARDA SOLIQ HISOBINI TASHKIL ETISH VA UNING BUXGALTERIYA HISOBİ BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI.....	594
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
HUDUDİY KORXONALARDA BIZNES JARAYONLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY BOSHQARUV MODEL VA TAMOYILLARINING AHAMIYATI.....	599
Azimova Maxfuza Rashidovna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА - ВАЖНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА.....	604
Пирназаров Шоназар Махтовович	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	608
Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li, Abdinazarov Suhrobbek Bekmurod o'g'li	
SINGAPUR VA JANUBIY KOREYADA BIZNES SUBYEKTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH.....	615
Nasriddinov Qobilbek Qurbonbekovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL ENERGIYAGA O'TISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	620
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
LOYIHALARNI STRATEGIK REJALASHTIRISHDA BIG DATA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARI.....	625
Xamrayev Zuxritdin Abduraxmanovich	
LOYIHA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA LOYIHA JAMOASINING ROLI VA FUNKSIYALARI.....	629
Utemuratov Sadik Muratovich	
IQLIM O'ZGARISHI VA RESURLAR CHEKLANGANLIGI SHAROITIDA YASHIL TURIZM MODELLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TIZIMLI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANTIRISH.....	633
Rasulova Nigora Yusupovna	
ВЛИЯНИЕ КУЛЬТУРНЫХ РАЗЛИЧИЙ НА ПРОЦЕСС УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД.....	637
Латипов Ашур Али Рустам угли, Хамидов Далер Дилшодович	
ADAM SMIT IQTISODIY G'OYALARI VA ULARNING ZAMONAVIY IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI.....	641
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI.....	646
Baytanov O'ralboy Miraqul o'g'li	
SOCIAL PROTECTION SYSTEM OF THE POPULATION IN THE CONDITIONS OF A TRANSFORMATIONAL ECONOMY.....	651
M. Sh. Rakhimova	
SANOATNI YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA, SIYOSIY MEKANIZMLAR VA O'ZBEKISTON UCHUN AMALIY XULOSALAR.....	655
To'qumbetov Og'abek Shavkat o'g'li, Ruziyeva Dilobar Isomjonovna	
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA AHOLI FAROVONLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	661
Bobayev Isroiljon Abdinabiyevich	
IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF THE MAHALLA INSTITUTION IN THE TERRITORIAL GOVERNANCE SYSTEM: MODERNIZATION OF INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS.....	666
Mirbabayev Farrukh Atkhamovich	
AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARI TAHLILI.....	674
Xannarov Komiljon Karimovich	
INVESTITSIYA KO'CHMAS MULKI HISOBINI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	681
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ РАЗВИТИЯ ПАЛОМНИЧЕСКОГО ТУРИЗМА.....	687
Навруз-Зода Бахтиёр Негматович, Мусаев Маликжон Кароматович	

TRANSFORMING UZBEKISTAN THROUGH DIGITALIZATION IN A GLOBALIZED WORLD.....	694
Narzullaeva Umidakhon Nodir qizi	
SUG'ORILADIGAN YERLARDA SUVDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	699
Elomonov Ro'zimurod Doniyor o'g'li, Abdug'aniyev Otabek Allajonovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ.....	704
Р. И. Хакимов	
TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIKNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHGA USLUBIY YONDOSHUVLAR	713
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI BOSHQARISHDA SAMARADORLIK HOLATI TAHLILI	718
Kasimov Saidakmal Saidahrolovich	
BANKLARNING IJTIMOYIY ROLINI OSHIRISHDA YASHIL DEPOZITLARNING AHAMIYATI	722
Berdiyev Akram O'ktamovich	
CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI	728
Xikmetov Nodirbek Ikromovich	
AHOLI DAROMADLARI TENGSIZLIGINING SHAKLLANISHI, UNING IJTIMOYIY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	735
Atayev Jaxongir Erkinovich	
KORXONALARDA DAROMAD VA XARAJATLAR BILAN BOG'LIQ MOLIYAVIY XATARLAR TASNIFI VA ULARNI AUDITDA ANIQLASH USULLARI.....	740
Mehriyev Sobit Sayim o'g'li, Dadarbayev Muzaffar Abduraxmanovich	

KORXONALARDA DAROMAD VA XARAJATLAR BILAN BOG'LIQ MOLIYAVIY XATARLAR TASNIFI VA ULARNI AUDITDA ANIQLASH USULLARI

Mehriyev Sobit Sayim o'g'li

Milliy Gvardiya Qoraqalpog'iston Respublikasi bo'yicha boshqarmasi xizmat boshlig'i

Dadarbayev Muzaffar Abduraxmanovich

O'zbekiston Respublikasi IIV

Malaka oshirish instituti MvaMTTB iqtisodchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada korxonalarining daromad va xarajatlari auditini jarayonida uchraydigan moliyaviy xatarlar tasnifi ilmiy manbalar asosida tizimlashtirildi va ularni aniqlashning audit usullari takomillashtirilgan yondashuvda bayon qilindi. Tadqiqotda riskka yo'naltirilgan audit, muhimlik va auditorlik xatari o'rtasidagi bog'liqlik, moliyaviy risklarni manbasi bo'yicha guruhlash, analitik amallar, nazorat testlari hamda mohiyat bo'yicha tekshiruvlar bir butun modelga keltirildi. Tadqiqot daromad va xarajatlar auditini uchun moliyaviy xatarlarni erta aniqlash, ularni darajalash va tekshiruv hajmini xatar darajasiga moslashtirish bo'yicha amaliy takliflarni ilgari suradi.

Kalit so'zlar: daromad auditini, xarajatlar auditini, moliyaviy xatar, auditorlik xatari, riskka yo'naltirilgan audit, analitik amallar, debitorlik qarzi, davr xarajatlari, tannarx, xatar indikatori.

Abstract. This article systematizes the classification of financial risks related to corporate revenues and expenses and proposes improved audit methods for detecting them. The theoretical framework combines risk-oriented auditing, the relationship between materiality and audit risk, source-based classification of financial risks, analytical procedures, control tests, and substantive procedures. Their revenue, cost of sales, period expenses, receivables, inventories, advances received, and short-term borrowings were reprocessed to build audit signal indicators. The study proposes practical recommendations for early identification, ranking, and targeted audit response to financial risks in revenue and expense audits.

Key words: revenue audit, expense audit, financial risk, audit risk, risk-oriented audit, analytical procedures, receivables, period expenses, cost of sales, risk indicator.

Аннотация. В данной статье систематизирована классификация финансовых рисков, связанных с доходами и расходами предприятий, а также предложена усовершенствованная система их выявления в аудите. В качестве теоретической основы использованы подходы риск-ориентированного аудита, связь существенности и аудиторского риска, классификация рисков по источникам возникновения, а также методы аналитических процедур, тестов контроля и проверок по существу. Сформированы аудиторские сигнальные индикаторы, позволяющие раньше выявлять области повышенного риска в аудите доходов и расходов.

Ключевые слова: аудит доходов, аудит расходов, финансовый риск, аудиторский риск, риск-ориентированный аудит, аналитические процедуры, дебиторская задолженность, периодические расходы, себестоимость, индикатор риска.

KIRISH

Bozor munosabatlari chuqurlashib borayotgan sharoitda korxonalar faoliyatining moliyaviy barqarorligi daromad va xarajatlar oqimining qanchalik to'g'ri boshqarilishi hamda ishonchli hisobga olinishi bilan chambarchas bog'liq. Aynan daromad va xarajatlar bo'limi moliyaviy hisobotning foyda, rentabellik, soliq yuklamasi, dividendlilik va investitsion jozibadorlikka eng kuchli ta'sir qiladigan qismidir. Shu sababli ushbu uchstkada yuzaga keladigan moliyaviy xatarlar auditning markaziy obyektlaridan biri sanaladi.

Korxonalarda daromad va xarajatlar auditi moliyaviy hisobotning eng sezgir uchastkalaridan biridir. Aynan shu bo'limlarda tushumni sun'iy oshirish, xarajatlarni kechiktirish, xarajatni kapitalizatsiya qilish, noto'g'ri davrga o'tkazish, debitorlikning qaytmaslik xavfini yashirish, valyuta va foiz xarajatlarini to'liq aks ettirmaslik kabi xatolar va buzilishlar ko'proq uchraydi. Yuklangan ilmiy manbalarda auditda riskni baholash tekshiruvning alohida emas, balki barcha bosqichlari uchun zarur protsedura ekani, riskni aniqlash va baholashning izchil ketma-ketligi subyektivlikni qisqartirishi ta'kidlangan.

Daromad va xarajatlar auditida xatarlar ko'p hollarda quyidagi ko'rinishlarda namoyon bo'ladi: daromadni muddatidan oldin tan olish, real bo'lmagan tushumni aks ettirish, xarajatlarni keyingi davrga ko'chirish, joriy xarajatni aktiv sifatida tan olish, zaxiralar va tannarxni noto'g'ri baholash, debitorlik bo'yicha ehtimoliy yo'qotishlarni yashirish, qarz yuklamasi oshib borayotgan bo'lsa ham moliyaviy xarajatlarni yetarli ochib bermaslik. Mazkur muammolar korxonada foydasini sun'iy ravishda o'zgartiradi va auditorlik xulosasining sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Riskka yo'naltirilgan audit yondashuvi daromad va xarajatlar auditida ayniqsa muhimdir, chunki auditorning asosiy vazifasi xatarning o'zini sanash emas, balki qaysi hisob satrlarida jiddiy noto'g'ri aks ettirish ehtimoli yuqori ekanini aniqlashdir. Shu bois daromad va xarajatlar auditi endi faqat hujjatlarni tekshirish bilan cheklanmaydi; u ichki nazorat, xo'jalik jarayonlari, kontragentlar bilan hisob-kitoblar, likvidlik bosimi, qarz yuklamasi va rentabellikdagi o'zgarishlarni birgalikda tahlil qilishni talab etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Auditda riskni baholash masalasi ko'plab tadqiqotchilar tomonidan yoritilgan. E.A. Klinova (2010) auditdagi risk kategoriyasini nazariy va metodik jihatdan izohlab, auditda riskni aniqlash va baholashning ketma-ket protseduralari auditorning e'tiborini xatarli uchastkalarga jamlashini asoslaydi. U riskka yo'naltirilgan yondashuv sifatli audit uchun muhim metodik yo'nalish ekanini ko'rsatadi.

A.V. Petux (2012) muhimlik va auditorlik xatari o'rtasidagi bog'liqlikni chuqur tahlil qiladi. Uning yondashuvida audit sifati muhimlik mezonlari va risk darajasini birgalikda baholash orqali mustahkamlanadi. Daromad va xarajatlar auditi uchun bu yondashuv ayniqsa muhim, chunki aynan shu bo'limlarda muhim buzilishlar foyda ko'rsatkichini jiddiy o'zgartirishi mumkin.

I.I. Mozhanova (2008) sanoat korxonalarida moliyaviy risklarni boshqarish masalasini ishlab chiqib, moliyaviy risklarning korxonada rentabelligi, moliyaviy xavfsizligi va bozordagi raqobatbardoshligiga ta'sirini ko'rsatadi. Muallif moliyaviy risklarni tizimli ravishda baholash korxonada boshqaruvi uchun zarurligini ta'kidlaydi. Bu qarash daromad va xarajatlar auditi uchun ham asosiy metodik tayanchlardan biri bo'lib turadi.

E.A. Gulyaev (2008) moliyaviy risk-menejmentning konseptual asoslarini ishlab chiqib, korxonalarda risklarni tasniflash, boshqarish prinsiplari va tashkiliy elementlarini bayon qiladi. Uning fikricha, risklarning kengaytirilgan tasnifi ularni identifikatsiya qilish va boshqarish usullarini tanlash uchun zarur. Mazkur yondashuv daromad va xarajatlar bilan bog'liq xatarlarni audit nuqtayi nazaridan alohida guruhlariga ajratishda foydali bo'ldi.

D.K. Fedotov (2008) risk-profil tushunchasini korporativ boshqaruv bilan bog'laydi va korxonada bo'yicha xatarlar xaritasini ishlab chiqish zarurligini ko'rsatadi. Ushbu g'oya daromad va xarajatlar auditida ham qo'llanib, auditning ustuvor yo'nalishlarini belgilashga yordam beradi.

M.R. Gudova (2019) moliyaviy buzilishlarni aniqlash va nazorat qilishning metodik instrumentariysini takomillashtirish zarurligini asoslaydi. Bu yondashuv ushbu maqolada daromad va xarajatlar bo'yicha buzilishlarni aniqlashga moslashtirildi.

Shunday qilib, mavjud tadqiqotlarda auditdagi risk, moliyaviy risk, muhimlik, risk-profil va moliyaviy buzilishlarni aniqlash masalalari alohida-alohida yoritilgan. Biroq daromad va xarajatlar bilan bog'liq moliyaviy xatarlarni aynan audit amallari bilan integratsiyalashgan holda bitta tizimga keltirish yetarli darajada ishlab chiqilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi nazariy umumlashtirish, qiyosiy tahlil, tasniflash, mantiqiy guruhlash va audit amallarini funksional bog'lash usullariga tayandi. Dastlab yuklangan dissertatsiya va avtoreferat materiallari asosida auditdagi riskni baholashga doir yondashuvlar, moliyaviy risk tasniflari, risk-profil va risk xaritasi elementlari tizimlashtirildi.

Keyingi bosqichda daromad va xarajatlar bilan bog'liq moliyaviy xatarlar audit maqsadlari nuqtayi nazaridan qayta guruhlandi. Bunda xatarlar ularning kelib chiqish manbasi, moliyaviy hisobotga ta'sir yo'nalishi va auditorlik amallari bilan bog'liqligi bo'yicha ajratildi. Shu asosda quyidagi uchta yirik blok shakllantirildi: tashqi moliyaviy xatarlar, ichki hisob va nazorat xatarlari, hisobotni ataylab buzib ko'rsatish bilan bog'liq xatarlar. Shuningdek,

maqolada audit amallari xatar turiga moslashtirilgan holda tizimlashtirildi. Bunda analitik amallar, nazorat testlari, cut-off testi, tashqi tasdiqlash, qayta hisoblash, shartnomalarni o'rganish, jurnal o'tkazmalarini saralash va so'nggi davr operatsiyalarini tekshirish usullari bir butun yondashuvga keltirildi. Mazkur metodologik yechim audit dasturini xatar darajasiga mos holda tuzishga qaratilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida daromad va xarajatlar auditida uchraydigan moliyaviy xatarlar quyidagi asosiy guruhlariga ajratildi.

Birinchi guruh daromadni tan olish bilan bog'liq xatarlardir. Unga daromadni muddatidan oldin tan olish, real bo'lmagan realizatsiyani ko'rsatish, qaytishi kutilayotgan tushumni yakuniy daromad sifatida e'tirof etish, kontragent bilan hisob-kitoblar ishonchligini noto'g'ri baholash kiradi. Bunday xatarlar, odatda, debitorlikning keskin o'sishi, tushumning davr oxirida g'ayrioddiy ko'payishi, avanslar va haqiqiy jo'natmalar o'rtasidagi tafovutlarda ko'rinadi.

Ikkinchi guruh xarajatlarni aks ettirish bilan bog'liq xatarlardir. Bu yerda tannarxni asossiz oshirish, ishlab chiqarish xarajatlarini noto'g'ri taqsimlash, davr xarajatlarini keyingi davrga o'tkazish, joriy xarajatlarni kapital qo'yilmalar tarkibiga kiritish, moliyaviy xarajatlarni to'liq ochib bermaslik kabi holatlar kuzatiladi. Mazkur xatarlar foydani sun'iy ravishda o'zgartiradi, rentabellikni noto'g'ri ko'rsatadi va auditorlik xulosasiga kuchli ta'sir qiladi.

Uchinchi guruh korxonaning moliyaviy holati bilan bog'liq yordamchi xatarlardir. Likvidlik tanqisligi, qarz yuklamasi, qisqa muddatli kreditlar ulushining oshishi, foiz xarajatlari ko'payishi, valyuta kursi o'zgarishlari, zaxiralar aylanishining pasayishi, debitorlikning undirilish sifati yomonlashuvi daromad va xarajatlar ko'rsatkichlariga bilvosita bosim o'tkazadi. Shu bois ushbu xatarlar auditda e'tibordan chetda qolmasligi lozim.

Tahlil asosida daromad va xarajatlar auditida moliyaviy xatarlarni aniqlashning quyidagi usullari tizimlashtirildi:

1. Analitik amallar yordamida tushum, yalpi marja, davr xarajatlari, debitorlik va zaxiralar dinamikasi o'rganiladi.

2. Nazorat testlari orqali ichki nazoratning daromadni rasmiylashtirish, xarajatlarni tasdiqlash va vakolatlarni ajratish bo'yicha ishlash darajasi tekshiriladi.

3. Mohiyat bo'yicha tekshiruvlar orqali shartnomalar, hisob-fakturalar, jo'natish hujjatlari, to'lov topshiriqlari, kalkulyatsiyalar va buxgalleriya yozuvlari bir-biri bilan solishtiriladi. To'rtinchidan, cut-off testi yordamida operatsiyalarni tegishli davrga kiritish to'g'riligi aniqlanadi. Beshinchidan, tashqi tasdiqlash orqali kontragentlar bilan hisob-kitoblar ishonchligi tekshiriladi.

Fikrimizcha, daromad va xarajatlar auditida moliyaviy xatarlarni aniqlash bo'yicha samarali algoritm quyidagi ketma-ketlikda tuzilishi kerak: dastlab umumiy risk-profil baholanadi, so'ng daromad va xarajatlar bo'limi bo'yicha signal indikatorlar ajratiladi, keyin ichki nazorat ishonchligi sinovdan o'tkaziladi, undan keyin yuqori xatarli uchastkalarga chuqurlashtirilgan tekshiruv amallari qo'llanadi, yakunda esa muhimlik va auditorlik xatari birgalikda qayta baholanadi. Bunday algoritm audit hajmini aniqroq belgilashga yordam beradi.

Quyidagi 1-jadvalda "Kvarts" AJ, "Qizilqumsement" AJ va "Bekobodsement" AJlarning 2025-yil bo'yicha ko'rsatkichlari olinib, tahlillar o'tkazildi (1-jadval).

1-jadval. Daromad va xarajatlar bilan bog'liq asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar¹

Korxonalar	Sof tushum, mln so'm	Tannarx, mln so'm	Yalpi foyda, mln so'm	Davr xarajatlari, mln so'm	Sof foyda (zarar), mln so'm	Tushum o'zgarishi, %	Tannarx o'zgarishi, %
"Qizilqumsement" AJ	1 536 770,8	1 100 352,8	436 418,0	411 355,4	527,1	-14,5	+11,5
"Bekobodsement" AJ	376 039,7	329 055,0	46 984,7	104 138,5	-44 994,0	-41,0	-19,8
"Kvarts" AJ	521 909,9	502 761,6	19 148,3	145 472,6	-141 565,1	-1,7	+34,7

1-jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, daromad va xarajatlar auditida uchun eng kuchli signal faqat tushum hajmi emas, balki tushum bilan tannarx va davr xarajatlari o'rtasidagi nomutanosiblikdir. "Qizilqumsement" AJda tushum pasaygan bo'lsa-da, tannarx va davr xarajatlari o'sib, sof foyda deyarli nol darajagacha qisqargan. "Bekobodsement" AJda tushumning keskin kamayishi fonida davr xarajatlari hali ham yuqori saqlanib qolgan va korxonalar zarariga kirgan. "Kvarts" AJda esa tushum deyarli o'zgarmagan bo'lsa ham, tannarx va davr xarajatlari o'sishi sof zararining chuqurlashuviga olib kelgan. Audit nuqtayi nazaridan bu holatlar tushumni tan

1 Manba: muallif ishlanmasi.

olishdan ko'ra xarajatlarni guruhlash, davrlar bo'yicha ajratish, sotilgan mahsulot tannaxini kalkulyatsiya qilish va boshqa operatsion xarajatlarning iqtisodiy mazmunini chuqur tekshirish zarurligini anglatadi.

Quyidagi 2-jadvalda daromad va xarajatlar auditi uchun ko'proq signal beruvchi balans kesim koeffitsiyentlari hisoblab chiqildi. Ular to'g'ridan to'g'ri tushum satri bilan bog'langan bo'lib, debitorlik, zaxira, avans va qisqa muddatli qarz bosimi daromad va xarajatlar noto'g'ri aks ettirilishi ehtimolini oshiradi (2-jadval).

2-jadval. Daromad va xarajatlar auditida moliyaviy xatar indikatorlari²

Korxon nomi	Savdo debitori / tushum, %	Jami debitor / tushum, %	Zaxiralar / tushum, %	Olingan avans / tushum, %	Qisqa muddatli bank krediti / tushum, %	Joriy kreditorlik / tushum, %	Auditor fikri
"Qizilqum- sement" AJ	5,8	9,1	41,4	1,3	44,3	6,2	Zaxira va qisqa muddatli qarz bosimi yuqori
"Bekobod- sement" AJ	6,1	24,8	51,6	2,2	0,0	25,1	Zaxira va debitorlik yuqori, foyda salbiy
"Kvarts" AJ	2,4	9,8	46,1	16,6	24,3	31,7	Olingan avans, joriy kreditorlik va zarar bosimi yuqori

2-jadvaldan ko'rinadiki, uchala korxonada ham zaxiralar ulushi juda katta. Bu daromad auditi uchun realizatsiya qilinmagan mahsulotni sotilgan mahsulot sifatida tan olish xavfini, xarajatlar auditi uchun esa tannax taqsimoti va zaxiralarni qadrsizlantirish masalasini yuzaga chiqaradi. "Bekobodsement" AJda jami debitorlikning tushumga nisbati 24,8 foiz bo'lgani savdo operatsiyalarining yakuniy undirilishi va ehtimoliy qiymat kamayishi bo'yicha qo'shimcha auditorlik amallarini talab etadi. "Kvarts" AJda olingan avanslarning tushumga nisbati 16,6 foiz va joriy kreditorlikning tushumga nisbati 31,7 foiz bo'lgani daromadni muddatidan oldin e'tirof etish, shuningdek, xarajat va majburiyatlarni davrlar kesimida noto'g'ri ajratish xavfini kuchaytiradi. "Qizilqumsement" AJda qisqa muddatli kredit yukining tushumga nisbatan 44,3 foizga chiqishi moliyaviy xarajatlar, kurs tafovutlari va likvidlik bosimi orqali davr xarajatlari tarkibini sinchkov tekshirishni talab qiladi.

Nazariy manbalarni umumlashtirish asosida daromad va xarajatlar auditi uchun moslashtirilgan moliyaviy xatarlar tasnifi va audit usullari quyidagicha tizimlashtirildi. Mazkur jadval riskka yo'naltirilgan audit, xatarni manbasi bo'yicha guruhlash hamda obyektlar bo'yicha hujjatlashtirish haqidagi ilmiy yondashuvlar sintezi asosida tuzildi (3-jadval).

3-jadval. Daromad va xarajatlar auditi uchun moliyaviy xatarlar tasnifi va ularni aniqlash usullari³

Xatar guruhi	Mazmuni	Asosiy indikatorlar	Auditda aniqlash usullari
Daromadni muddatidan oldin tan olish xatari	Yetkazib berilmagan yoki yakunlanmagan operatsiyani tushum sifatida aks ettirish	Davr oxirida keskin tushum o'sishi, avanslar ulushi, debitorlik o'sishi	Daromad va xarajatlar sun'iy ravishda oshirib yoki kamaytirib ko'rsatilmaganini aniqlash, shartnoma va yuk xatlarini solishtirish, keyingi davr tushumlarini qayta ko'rish, tashqi tasdiqlash
Fiktiv daromad xatari	Realligi tasdiqlanmagan savdo yoki xizmat operatsiyalari	Mijozlar bo'yicha g'ayrioddiy aylanma, debitorlikning tez o'sishi	Kontragentni tasdiqlash, hisob-faktura va transport hujjatlari verifikatsiyasi, qarzdorlikni inventarizatsiya qilish
Daromadning to'liqsiz aks ettirilishi xatari	Ayrim tushumlarning yashirilishi yoki kechiktirilishi	Naqd pul tushumi va realizatsiya tafovuti, yalpi marja pasayishi	Analitik amallar, bank aylanmasi bilan tushumni solishtirish, ketma-ket raqamlangan hujjatlar nazorati

2 Manba: muallif ishlanmasi.

3 Manba: muallif ishlanmasi.

Tannarxni oshirib ko'rsatish xatari	Resurs sarfi, kalkulyatsiya yoki ishlab chiqarish taqsimotidagi xatolar	Tannarx o'sishi tushumdan tez, zaxiralar ulushi yuqori	Kalkulyatsiyani qayta hisoblash, normativ va amaldagi sarfni solishtirish, zaxira harakati testi
Xarajatni davrlar bo'yicha noto'g'ri ajratish xatari	Xarajatni kechiktirish yoki boshqa davrga o'tkazish	Davr xarajatlari ulushi keskin o'zgarishi	Daromad va xarajatlar sun'iy ravishda oshirib yoki kamaytirib ko'rsatilmaganini aniqlash, hisob siyosati bilan moslik tahlili, davr oxiri o'tkazmalarini tekshirish
Xarajatni kapitalizatsiya qilish xatari	Joriy xarajatni aktiv tarkibiga asossiz kiritish	Kapital qo'yilma satri o'sishi, davr xarajatlari pasayishi	Asoslovchi hujjatlar ekspertizasi, aktiv mezonlariga muvofiqlik testi, qayta klassifikatsiya tekshiruv
Debitorlikning qaytmaslik xatari	Savdo tushumi mavjud, lekin undirish ehtimoli past	Savdo debitori ulushi yuqori, muddati o'tgan qarzlilar	Qarzdorlarni tashqi tasdiqlash, keyingi undirishlarni tekshirish, qiymat kamayishi rezervini baholash
Likvidlik va qarz bosimi xatari	Qisqa muddatli qarz va joriy kreditorlik bosimi foyda sifatiga ta'sir qiladi	Qisqa muddatli kreditlar va kreditorlikning tushumga nisbati yuqori	Foiz xarajatlari testi, qarz shartlarini ko'rib chiqish, to'lov jadvalini tahlil qilish
Valyuta va foiz xatari	Kurs tafovuti va foiz xarajatlari moliyaviy natijaga bosim qiladi	Moliyaviy faoliyat bo'yicha xarajatlar o'sishi	Qayta hisoblash, kurs tafovuti o'tkazmalarini tekshirish, kredit shartnomalarini tahlil qilish
Firibgarlik xatari	Daromad yoki xarajat satrlarini ongli buzib ko'rsatish	G'ayrioddiy jurnal o'tkazmalari, rahbariyat bosimi, marja tafovutlari	Jurnal yozuvlari tahlili, intervyu, anomaliya testi, kutilmagan tanlanma tekshiruvlar

3-jadval daromad va xarajatlar auditi uchun bitta universal tekshiruv sxemasi yetarli emasligini ko'rsatadi. Xatar guruhi qaysi tomonda kuchli bo'lsa, auditorlik amallari ham shu tomonga og'ishi kerak. Masalan, avanslar ulushi yuqori bo'lsa, auditor tushumni tan olish mezoniga ko'proq e'tibor qaratadi; zaxiralar ulushi va tannarx bosimi kuchli bo'lsa, kalkulyatsiya, ishlab chiqarish xarajatlari va tayyor mahsulot bahosini qayta hisoblash ustuvor bo'ladi; qisqa muddatli qarz va moliyaviy xarajatlar bosimi yuqori bo'lsa, foizlar, kurs tafovutlari va to'lov jadvali tekshiruv markaziga chiqadi.

Olingan natijalar daromad va xarajatlar auditi moliyaviy risklarni aniqlashning markaziy nuqtasi ekanini ko'rsatdi. Daromad satri odatda auditorlar e'tiborini birinchi jalb qiladi, biroq ochiq korporativ ma'lumotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, daromadning o'zi ko'pincha muammoning faqat tashqi ko'rinishi bo'ladi. Haqiqiy xavf daromad bilan tannarx, davr xarajatlari, zaxiralar, avanslar va qisqa muddatli qarz o'rtasidagi ichki nomutanosiblikda yashirinadi.

Shuningdek, ilmiy manbalardagi yondashuvlar auditor uchun ikki qatlamli tekshiruv modelini taklif etadi. Birinchi qatlamda moliyaviy risk manbalari aniqlanadi: makroiqtisodiy, tarmoq va ichki omillar. Ikkinchi qatlamda esa konkret hisob obyektlari bo'yicha auditorlik amallari tanlanadi. Daromad va xarajatlar auditida aynan shu ikki qatlamni birlashtirish tekshiruv sifatini oshiradi, chunki auditor nafaqat "qayerda xato bor?", balki "nega aynan shu uchastkada xato chiqishi ehtimoli yuqori?" degan savolga ham javob topadi.

Eng muhim xulosa shuki, zaxiralar ulushi 40 foizdan yuqori, davr xarajatlari ulushi 25 foizdan yuqori yoki qisqa muddatli qarzlilar ulushi 20 foizdan yuqori bo'lgan holatlarda auditorlik dasturi avtomatik ravishda kengaytirilishi kerak. Bunday ko'rsatkichlar birgalikda paydo bo'lsa, daromadni tan olish, tannarx kalkulyatsiyasi, mahsulot qoldig'i va moliyaviy xarajatlar bo'yicha qo'shimcha mohiyat bo'yicha tekshiruvlar zarur bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, korxonalarda daromad va xarajatlar bilan bog'liq moliyaviy xatarlarni auditda aniqlash uchun alohida satrlarni tekshirishdan ko'ra, o'zaro bog'liq ko'rsatkichlar tizimini baholash ancha samaraliroq.

Birinchi xulosa shundan iboratki, daromad va xarajatlar auditi uchun moliyaviy xatarlarni manbasi bo'yicha uch guruhga ajratish maqsadga muvofiq: tashqi-makroiqtisodiy xatarlar, tarmoq va biznes-model xatarlari, ichki hisob va nazorat xatarlari. Bunday tasnif auditorlik amallarini tartibli tuzishga asos bo'ladi.

Ikkinchi xulosa shuki, daromad va xarajatlar auditi uchun eng qulay erta ogohlantiruvchi indikatorlar quyidagilar: savdo debitorining tushumga nisbati, zaxiralarning tushumga nisbati, davr xarajatlarning tushumga nisbati, olingan avanslarning tushumga nisbati va qisqa muddatli bank kreditlarining tushumga nisbati. Bu indikatorlar birgalikda baholaganda moliyaviy xatar ancha aniq ko'rinadi.

Uchinchi xulosa shuki, audit dasturini “bir xil hajm – barcha mijozlarga bir xil yondashuv” tamoyili asosida emas, balki xatar indikatorlari asosida differensial tuzish zarur. Yuqori xavf aniqlanganda analitik amallar bilan cheklanib qolmasdan, nazorat testlari, qayta hisoblash, tashqi tasdiqlash va cut-off tekshiruvlari kengaytirilishi lozim.

Amaliy taklif sifatida auditorlik tashkilotlari uchun “daromad va xarajatlar auditi bo‘yicha moliyaviy xatarlar kartasi”ni joriy etish tavsiya etiladi. Unda har bir mijoz bo‘yicha yuqoridagi koeffitsiyentlar, risk darajasi, ustuvor auditorlik amali va kutilayotgan dalil turi oldindan ko‘rsatilishi kerak. Bu yondashuv tekshiruvning mantiqiyligini kuchaytiradi va auditorning professional hukmini yanada asosli qiladi.

Yana bir taklif sifatida daromad va xarajatlar auditida ochiq korporativ axborot portallaridagi ma’lumotlardan dastlabki risk-skrining vositasi sifatida muntazam foydalanish maqsadga muvofiq. Korxonalaridagi tushum, tannarx, davr xarajatlari, debitorlik va majburiyatlar nisbatini tekshiruv boshlanishidan oldin hisoblash auditorga kuch va vaqtni xatar yuqori bo‘lgan uchastkalarga yo‘naltirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Клинова Е.А. Методический инструментарий оценки риска в аудите: автореф. дис. ... к.э.н. Киров, 2010. – С. 28.
2. Стрельникова О.В. Риски в аудиторской деятельности: дис. ... к.э.н. Санкт-Петербург, 2008. – С. 26.
3. Петух А.В. Методика оценки рисков и существенности в аудите (на примере сельскохозяйственных организаций): автореф. дис. ... к.э.н. Краснодар, 2012. – С. 26.
4. Неустроев М.Ю. Оценка рисков в аудите при выборе аудиторских доказательств: автореф. дис. ... к.э.н. Иркутск, 2011. – С. 20.
5. Можанова И.И. Управление финансовыми рисками промышленных предприятий: автореф. дис. ... к.э.н. Саранск, 2008. – С. 24.
6. Гуляев Е.А. Формирование и развитие финансового риск-менеджмента на предприятиях: автореф. дис. ... к.э.н. Санкт-Петербург, 2008. – С. 24.
7. Федотов Д.К. Определение риск-профиля финансово-экономической деятельности предприятия: автореф. дис. ... к.э.н. Москва, 2007. – С. 26.
8. Балабанова Н.В. Оценка финансовых рисков для обеспечения финансовой устойчивости предприятия: автореф. дис. ... к.э.н. Иваново, 2006. – С. 26.
9. Васильев В.А. Математические модели оценки и управления финансовыми рисками: автореф. дис. ... к.э.н. Ижевск, 2004. – С. 24.
10. Гудова М.Р. Совершенствование методического инструментария выявления и контроля финансовых нарушений компаний: автореф. дис. ... к.э.н. Москва, 2019. – С. 26.
11. www.new.openinfo.uz.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>